

Vaaleissa päätetään paljon

ÄÄNESTETÄÄN

Palkansaajat liikkeelle

Kevään 2003 eduskuntavaaleissa on ammattiliittojen ja SAK:n tärkein tehtävä saada palkansaajat äänestämään. Viime eduskuntavaaleissa jätti lähes 400 000 SAK:laista äänestämättä. Suurituloisimmista suomalaisista äänesti 83 prosenttia – pienituloisimmista vain joka toinen. Siksi kaikkein suurituloisimpien äänillä valittiin nyt istuvaan eduskuntaan 25 edustajaa, kun taas kaikkein pienituloisimpien äänillä sinne valittiin vain 15 kansanedustajaa.

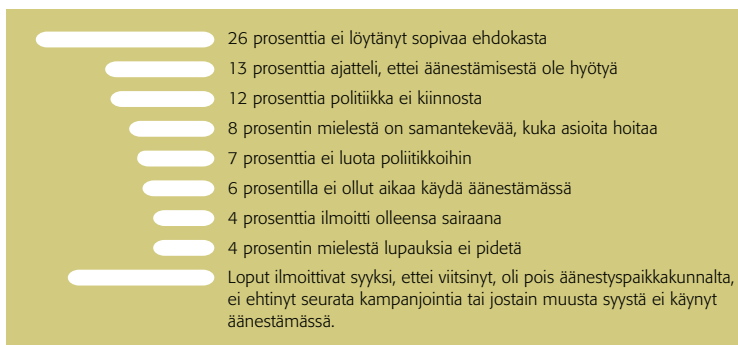
Palkansaajien äänestysinto on viime vuosina laskenut. Ennen vuoden -95 vaaleja 72 prosenttia SAK:laisista ilmoitti menevänsä varmasti äänestämään. Viime vaalien alla luku putosi 52 prosenttiin ja SAK:n viime kevään jäsenkyselyssä vain 42 prosenttia SAK:laisten liittojen jäsenistä aikoi varmasti äänestää.

Vastikään julkaistun tutkimuksen mukaan sekä yrittäjistä että johtajista aikoo ensi keväänä äänestää 65 prosenttia, työväestöstä 40 prosenttia ja työttömistä vain 34 prosenttia. Jollei äänestysaktiivisuuteen saada muutosta, ei eduskunnan kokoonpano jatkossakaan heijasta koko äänestäjäkunnan koostumusta.

Harva protestoi

Usein ajatellaan, että äänestämättä jättäminen on harkittu protesti. Tutkimusten mukaan näin ei kuitenkaan ole. Enemmistöllä nukkuvien puolueeseen jääneistä on muut syyt.

VUODEN 1999 EDUSKUNTAVAALEISSA SYYT ÄÄNESTÄMÄTTÄ JÄTTÄMISEEN JAKAANTUIVAT SEURAAVASTI:

Äänestäminen on tärkeää edunvalvontaa. Palkansaajan etu on, että eduskunnassa ja hallituksessa on mahdollisimman paljon sellaisia päättäjiä, jotka ymmärtävät työelämää ja palkansaajien arkea. Se ratkaisee, millaisia työnteekijöiden asioihin vaikuttavia lakiesityksiä hallitus tekee ja millaisen kohtelun ne eduskunnassa saavat.

Eduskuntavaalien jälkeisissä hallitusneuvotteluissa ja hallituksen työskentelyssä suurin puolue määrää tahdin.

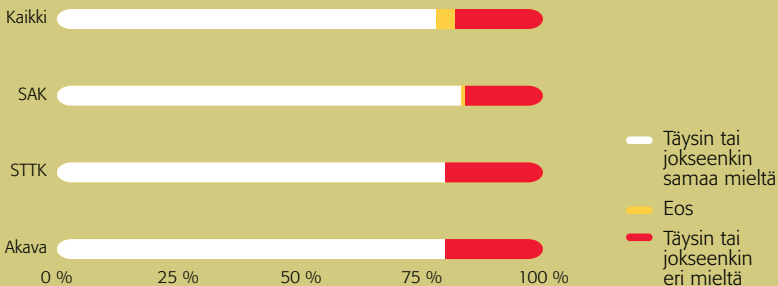
Tuloksia ammattiliittojen kampanjoinnilla

SAK:n ja liittojen yhteisellä äänestysaktiivisuuskampanjalla saatiin viime vaalien alla aikaan hyviä tuloksia. SAK:laisten aktiivisuus nousi yli 60 prosenttiin ja palkansaajien kannalta tärkeitä asioita nostettiin vaalikeskusteluun. Keskustapuolueen ajama työreformi saatiin torjuttua. Toteutuessaan työreformi olisi merkinnyt työntekijöiden sopimusturvan heikentämistä ja työehtojen vähimmäissuojan poistamista.

Ammattiyhdistysliikkeen kampanjoinnilla onkin nyt erittäin laaja tuki koko yhteiskunnassa. Jopa 85 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että ay-liikkeen on näissäkin vaaleissa kampanjoitava äänestysaktiivisuuden puolesta. Tässä työssä luottamushenkilöt ja ammattiliittojen aktiivit ovat ratkaisevassa asemassa.

SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen luottamustehtävissä toimii noin 100 000 suomalaista. Juuri Sinä yhtenä näistä työpaikkojen mielipidejohtajista olet oikea ihminen puhumaan palkansaajille tärkeistä asioista. Meidän on yhdessä vaikutettava siihen, että työtoverimme käyttävät valtaansa ja käyvät äänestämässä!

AY-LIIKKEEN PITÄISI RIVAKALLA OTTEELLA PATISTAA KANSALAISIA KÄYTTÄMÄÄN ÄÄNIOIKEUTTA KEVÄÄN EDUSKUNTAVAALEISSA (%)

Lähde: Suomen Gallup/Työmarkkinailmastotutkimus, syksy 2002

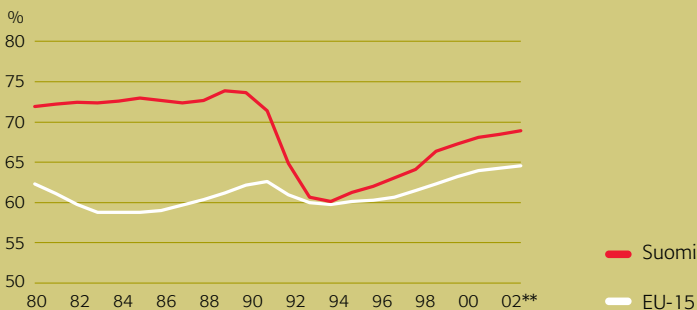
Hallituksissa on eroja

Joskus väitetään, että on ihan sama ketkä hallituksessa valtaa käyttävät. Hallituksissa on kuitenkin eroja. 1990-luvun alussa keskustavetoinen Ahon hallitus yritti hoitaa asioita sanellulla. Se esitti muun muassa työehtosopimusten yleis- sitovuuden poistamista, siirtymistä paikallisiin sopimuksiin, yhteistoimintalain pakollisten neuvotteluajkojen kumoamista, lakko-oikeuden rajoittamista, ammattiliittojen hoitamien työttömyyskassojen romuttamista ja lakkoavustusten verovapauden rajoittamista.

Samat pyrkimykset heikentää työntekijän vähimmäissuojaa elävät yhä edelleen yrittäjäjärjestöissä ja porvaripuolueissa. Suomen Yrittäjien uusi puheenjohtaja on myös kyseenalaistanut työnantajan suorittaman ay-jäsenmaksujen perinnän. Näillä pyrkimyksillä on tukea yrittäjäjärjestöjen piirissä sekä pääministeriksi pyrkivän Anneli Jäätteenmäen johtamassa keskustassa.

Kahden viimeisen hallituskauden eli sateenkaarihallitusten aikana asioita on hoidettu Suomessa pääasiassa yhteistyön ja luottamuksen ilmapiirissä. Suomi nousi lamasta kansainvälisestäkin ainutlaatuisella sopimiseen perustavalla kolmikantayhteistyöllä. Tämä Suomen malli on tehnyt mahdolliseksi parantaa työllisyyttä ja suomalaisten toimeentuloa sekä kehittää työelämää ja sosiaaliturvaa.

TYÖLLISYYSSASTE 1980 – 2003
TYÖLLISET/TYÖIKÄINEN VÄESTÖ (15 – 64 V)

Lähde: European Commission; Employment in Europe 2002

Äänestä tai voi käydä huonosti

Jos palkansaajat vaikenevat vaaleissa, voi käydä niin, että seuraavien eduskuntavaalien jälkeen Suomessa istuu hallitus, jonka politiikka johtaa tuloerojen tietoiseen kasvattamiseen, työttömyysturvan leikkaamiseen, työntekoon perustuvan ansioturvan heikentämiseen ja isäntävallan lisäämiseen työpaikoilla. Sellaisen hallituksen toimien seurauksena työntekijöiden pompottelu ja työsuhteiden epävarmuus lisääntyisivät, hyvinvointipalvelut heikkenisivät, palkkoja dumpattaisiin ja jopa lakko-oikeuteen saatettaisiin puuttua.

Palkansaajien ja SAK:n kannalta onkin ensisijaisen tärkeää, että hallituksessa on puolueita, jotka ymmärtävät palkansaajan asemaa ja ovat valmiit aitoon yhteistyöhön työmarkkinajärjestöjen kanssa. Vaikka työreformin väitetäänkin olevan kuollut ja kuopattu, karsastetaan kolmikantaisen sopimisen mallia ja ay-liikkeen vaikutusvaltaa erityisesti keskustan riveissä.

On ehdokkaita ja ehdokkaita

Eduskunnan päätöksissä näkyy myös kansanedustajien omat kokemukset ja heidän taustansa. Myös siksi on tärkeää, että päätöksiä on tekemässä työpaikojen todellisuutta ja ay-liikkeen toimintaa ymmärtäviä ihmisiä. Kansanedustajia jotka ymmärtävät, että työelämän ongelma ei ole työntekijöiden joustamattomuus, vaan pätkä- ja silpputyöt, joista saadut ansiot eivät riitä elättämään perhettä.

Tarvitsemme eduskuntaan kansanedustajia jotka tietävät, että palkansaajat ovat kantaneet vastuuta ja sopineet maltillisista palkankorotuksista, kun taas yritykset ovat maksaneet johdolle runsaskätisiä optioita, bonuksia ja kultaista kädenpuristuksia. Ja kansanedustajia jotka ymmärtävät, että työntekijän irtisanomissuojaa tarvitaan Suomessa parannuksia, ettei yritysten olisi enää tulevaisuudessa yhtä helppoa siirtää tuotantoaan halvemmille markkinoille ja halpatyövoimalla tehtäväksi.

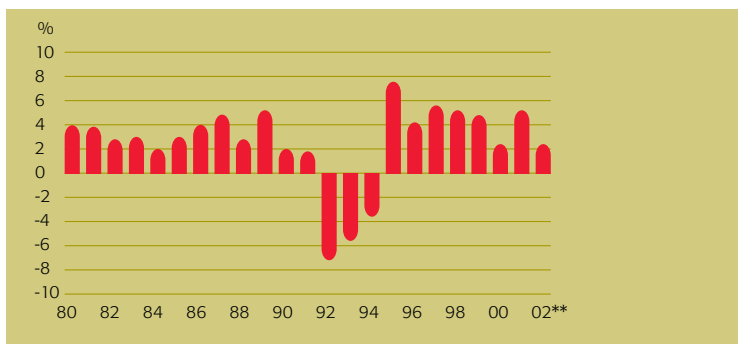
Tuloksia luottamuksella ja yhteistyöllä

Suomessa on kehitetty koko sotien jälkeisen ajan sopimiseen perustuvaa yhteiskuntaa. Sen olennaisia osia ovat neuvottelut, luottamus ja vahva kansalaisyhteiskunta. Sopimussyhteiskunta on luonut sisäistä eheyttä ja tasa-arvoa. Laaja-alaisilla tulopoliittisilla kokonaisratkaisilla on ollut tärkeä merkitys koko suomalaiselle yhteiskunnalle.

Myös 1990-luvun puolenvälin jälkeen, sateenkaarihallitusten aikaan, on työmarkkinajärjestöjen ja hallituksen kolmikantayhteistyö tuottanut tulosta. Maamme taloudellinen tilanne ja työllisyys ovat kehittyneet myönteisesti. Kattavat tulopoliittiset ratkaisut vaikuttivat vahvasti siihen, että Suomi nousi lamasta. Yhteistyön tuloksena on saatu aikaan yli 300 000 uutta työpaikkaa, kilpailukykyinen kansantalous, ylijäämäinen valtiontalous sekä hyvä ostovoiman kehitys palkansaajille. Laman syövereistä on noustu, vaikkakin vaikea rakennetyöttömyys jäi taakaksi uudelle vuosituhannele.

Kolmikantayhteistyö on toiminut myös lainsäädäntötyössä. Tällä vaalikaudella hyviä esimerkkejä siitä ovat oikeudenmukaisuutta lisännyt suuri eläkeuudistus ja työttömyysturvan parantaminen sekä uusi työsopimuslaki, joka vahvisti työehtosopimusten yleissitovuutta ja siten työehtosopimusten antamaa suojaa.

PALKANSAAJIEN OSTOVOIMA 1980 – 2002
MUUTOS EDELLISESTÄ VUODESTA

Lähde: Tuposeto

Työttömyyden poistaminen on tärkein tehtävä

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta perustuu siihen, että mahdollisimman moni elättää itsensä työtä tekemällä. Laman ja suurtyöttömyyden myötä työtätekevien määrä romahti. Niistä ajoista työttömyys on helpottanut, mutta silti se on edelleen yhteiskuntamme keskeinen ongelma. Sen ratkaiseminen on politiikan tärkein tehtävä.

Tulevan hallituksen onkin asetettava tavoitteekseen työttömyyden painaminen viiteen prosenttiin tämän vuosikymmenen loppuun mennessä. Se tarkoittaa, että uusia työpaikkoja syntyy ainakin 150 000 ja melkein 2,6 miljoonaa käy työssä. Silloin noin 75 prosenttia työikäisistä olisi töissä. Nyt työllisyysaste on Suomessa vajaat 68 prosenttia.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää politiikkaa, joka tähtää ripeän talouskasvun jatkumiseen. Se merkitsee vakaata taloudellista ja poliittista ympäristöä sekä tervettä budjettipolitiikkaa. Talouskasvun myötä verokertymä kasvaa ja siten voidaan kehittää yhteiskuntamme tarjoamia hyvinvointipalveluja ja sosiaaliturvaa.

Työn verotusta alennettava

Työllisyyttä voidaan tukea myös muuttamalla verotuksen rakennetta. Työn verotusta on kevennettävä ja painopistettä siirrettävä pääoma-, kiinteistö- ja ympäristöveroihin.

Työllisyyden parantamisen vuoksi tuloveron kevennykset on suunnattava pieni- ja keskituloisille. He kuluttavat lisätulonsa kotimarkkinoilla, mikä on omiaan parantamaan työllisyyttä. Myös työvaltaisten palvelujen arvonlisä-

TYÖTTÖMYYSPÄIVÄRAHA 2003

PERUSPÄIVÄRAHA 32,02 EUROA

kuukausipalkka	päiväraha/päivä	päiväraha/kk
1000	32,59	700,70
1500	42,55	914,80
2000	52,51	1129,00
2500	58,89	1266,10
3000	63,32	1361,40

verokantaa on alennettava. Esimerkiksi ravintoloiden ja henkilöstöruokaloiden ruokatarjoilun arvonlisäverokanta on alennettava samaksi kuin elintarvikkeiden eli 17 prosenttiin.

Työnteon pitää olla kannattavaa. Siksi työssäkäymisestä aiheutuvat menot on otettava täysimääräisesti huomioon verotuksessa. Matkakuluvähennyksen omavastuuosuus onkin poistettava vaalikauden aikana.

Vaaleissa päätetään myös työttömyysturvasta

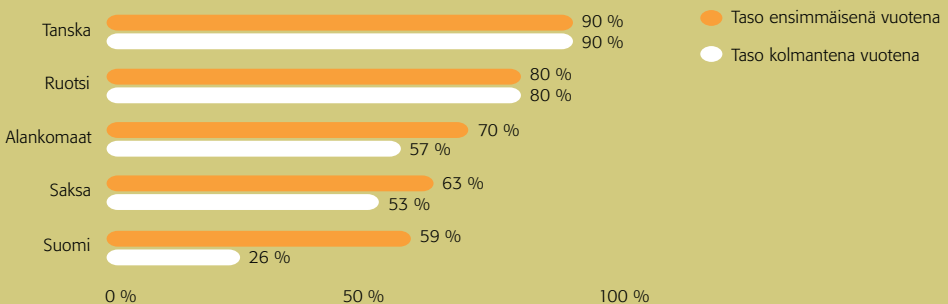
Työttömyysturvan tarkoituksena on turvata ihmisten toimeentulo, kun työtä ei ole tarjolla. Työttömyysturvaa leikkaamalla ei uusia työpaikkoja synny.

Kuluneella vaalikaudella on korjattu niitä epäkohtia ja heikennyksiä, joita Ahon hallitus teki palkansaaajien työttömyysturvaan. Sosiaalipaketista, tupoista ja valtion budjetista päätettäessä koko ay-liike on puolustanut työttömien toimeentuloa ja saanut hyviä päätöksiä aikaan. Aika ajoin – ja eritoten näin vaalien alla – keskusteluun nostetaan taas työttömyysturvan leikkaaminen.

Nykyinen työttömyysturvajärjestelmä on kuitenkin osoittanut toimivuutensa myös suurtyöttömyyden oloissa. Ansiosidonnainen työttömyysturva tuo vapaaehtoiselta pohjalta lisäsuojaa työttömyyden varalle. Suomen työttömyysturva on eurooppalaista keskitasoa.

Työttömyyskassojen hoitama työttömyysturva on valtiolle edullinen. Valtion osuus ansiosidonnaisen työttömyysturvan rahoituksesta ei vastaa täyttä peruspäivärahan määrää. Kassan jäsenenä olevan työtön tuleeikin valtiolle halvemmaksi kuin peruspäivärahaa saava työtön.

TYÖTTÖMYYSKORVAUKSEN TASO PROSENTTEINA TULOSTA,
KUN ANSIOTULOT OVAT NOIN 2000 EUROA KUUKAUDESSA

Lähde: Pohjoismaiden työnantajajärjestöjen raportti Työmarkkinoiden toimivuus

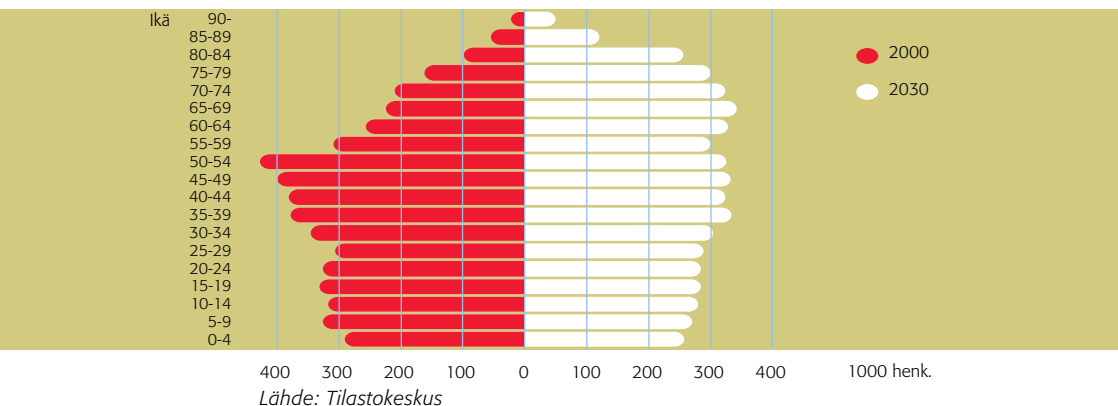
Suuri sukupolvenvaihdos hallintaan

Tulevalla hallituksella ja eduskunnalla on suuria haasteita tiedossa. Suomella on edessään ennen näkemätön sukupolvenvaihdos työelämässä ja sotien jälkeen suurin muutos väestön ikärakenteessa. Jo tämän vuosikymmen loppuun mennessä työelämästä poistuu 700 000 – 800 000 työntekijää. Toisin sanoen kolmannes suomalaisista työntekijöistä vaihtuu vuoteen 2010 mennessä.

Samaan aikaan työelämässä on noin 650 000 ihmistä, joilla ei ole perusasteen jälkeistä koulutusta. Heistä noin 330 000 on keski-ikäisiä aikuisia, joilta puuttuu ammatillinen tutkinto. Pula osaavasta työvoimasta on edessä. Ratkaisun avaimet tähän ongelmaan löytyvät vain suomalaisten – ja ennen kaikkea aikuisten – osaamisen parantamisesta. Uuden hallituksen onkin asetettava tavoitteeksi se, että kaikilla suomalaisilla olisi vähintään ammatillinen koulutus.

Toisaalta sukupolvenvaihdos tarkoittaa myös sitä, että työntekijöiden olisi voitava olla työelämässä kaksi – kolme vuotta pitempään kuin nykyisin. Se taas edellyttää työelämän kehittämistä, toimenpiteitä jaksamisen parantamiseen ja eri sukupolvien välisen yhteistyön edistämistä työpaikalla. SAK onkin esittänyt, että työyhteisöjä varten valmistellaan kolmikantaisesti malli hallittuun ja inhimilliseen sukupolvenvaihtoon työpaikoilla.

VÄESTÖ IÄN MUKAAN 2000 JA 2030

Samat työehdot kaikille

Vaikka työelämässämme tapahtuukin lähivuosina suuria muutoksia, voidaan työvoimatarve jatkossakin tyydyttää pääosin kotimaisin voimin. Suomessa on yli 200 000 työtöntä. Meillä on siis edelleen huomattava työvoimareservi. Näiden ihmisten työllistäminen on ensisijainen tehtävä – ei uuden työvoiman hankkiminen ulkomailta.

Työelämä ja koko Suomi muuttuu kuitenkin yhä monikulttuurisemmaksi. Siihen on varauduttava. Tulevan hallituksen on sovittava maahanmuuttopolitiikan suuntaviivoista. Suomessa työskenteleviä ulkomaalaisia työntekijöitä on kohdeltava tasavertaisesti ja heille on taattava samat työehdot kuin suomalaisillekin työntekijöille. Työlupamenettely on pidettävä voimassa ja halpatyövoiman käyttö sekä työluvilla keinottelu on estettävä. Se onnistuu vain tehostamalla työehtojen valvontaa ja antamalla myös ammattiliitoille ja luottamushenkilöille mahdollisuudet ja keinot osallistua valvontaan.

Enemmän aikaa perheelle

Työelämästä on tullut entistä kiivastahtisempaa. Työ vie yhä enemmän aikaa ja lapset ovat pitkiä aikoja päivähoitossa tai yksin kotona. Se aiheuttaa osaltaan lasten ja nuorten pahaa oloa ja turvattomuutta. Työn asettamien vaatimusten ja odotusten sovittaminen yhteen perhe-elämän kanssa on entistä vaikeampaa. Myös epävarmuus toimeentulosta on lisääntynyt pätkätoiden lisääntyessä.

Lasten ja perheiden hyvinvoinnin vuoksi pienten lasten vanhemmille on annettava paremmat mahdollisuudet hoitaa molemmat velvollisuutensa,

niin työnsä kuin lasten hoito- ja kasvatusvastuunsa. Osittaista hoitovapaata ja -rahaa on kehitettävä niin, että se olisi todellinen vaihtoehto pienten lasten vanhemmille. Koululaisten vanhemmille on lisättävä mahdollisuuksia tehdä lyhyempää työaikaa ja koululaisten iltapäivätoimintaa on kehitettävä.

Todellisten vaihtoehtojen löytäminen työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen on tasa-arvon lisäämisen ohella myös edellytys sille, että naiset pysyvät työelämässä. Tämä on tarpeen, jotta hyvinvointiyhteiskuntamme palvelut ja sosiaaliturva voidaan rahoittaa.

Hyvinvointi syntyy työstä

Suomen malliin kuuluu, että kaikista kansalaisista pidetään huolta eikä ketään jätetä heitteille. Yhteiskunnan on jatkossakin taattava kansalaisilleen julkiset palvelut ja sosiaaliturva.

Kaikille kuuluva koulutus takaa osaamisen. Lasten päivähoito ja vanhus-ten hoito merkitsevät turvallisuutta ja ovat antaneet myös naisille mahdollisuuden käydä töissä. Julkisesti rahoitettuun terveydenhuoltoon on oikeus kaikilla. Palvelut ovat myös merkittävä työllistäjä.

Hyvinvointiyhteiskunta voi jatkossakin perustua vain työn tekemiselle. Työllä ansaitaan ensisijaisesti työttömyys-, eläke- ja muu sosiaaliturva. Vähimmäisturva ja hyvinvointipalvelut puolestaan rahoitetaan pääosin verotuloilla. Se edellyttää toimivaa verotusjärjestelmää. Tälle hyvinvointiyhteiskunnan mallille on Suomessa kansalaisten vankka tuki.

VAALITYÖN TUKENA SAK:N KAMPANJA

SAK:n äänestysaktiivisuuskampanja on tarkoitettu tukemaan luottamus-henkilöiden ja työpaikkojen aktiivien vaalityötä. Kampanjaan kuuluu tietoisuutta ja mainontaa liitto- ja palkansaajalehdissä sekä tv- ja lehtimainontaa. Kampanja alkaa eduskuntavaalien ennakoöänestyspäivien alla ja jatkuu vaaleihin asti.

Kampanjamateriaalia – SAK:n vaalikauden tavoiteohjelmaa ja vaalilennäkkiä – voit tilata oman liittosi toimistosta tai SAK:n aluepalvelukeskuksesta. Kaikki materiaali löytyy myös SAK:n internetsivuilta www.sak.fi.

VAALIKONEESTA SOPIVA EHDOKAS

SAK:n internetsivuille avataan vaalikone, josta voi käydä etsimässä omia ajatuksiaan lähimpänä olevan kansanedustajaehdokkaan. Kehota työtoveriasikin käymään tutustumassa edustajaehdokkaiden näkemyksiin työelämän kehittämisestä internetosoitteessa www.sak.fi/vaalikone

SAK:n kampanjan tunnuslause on:

ÄÄNESTÄ TAI KÄY HUONOSTI

SAK

Ihmisen puolella

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Hakaniemenranta 1

PL 157, 00531 Helsinki

puh. (09) 772 11, fax (09) 7721 447

www.sak.fi